

J. R.

**Reforma jugosłowiańskiego kodeksu
karnego : [recenzja artykułu V.
Bayera opublikowanego w "Revue de
science criminelle et de droit pénal
comparé", 1961, nr 2]**

Palestra 5/10(46), 82-83

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

rza dogodnie warunki do obchodzenia przepisów radzieckiego ustawodawstwa w przedmiocie prawa własności osobistej domów mieszkalnych.

W ostatnim czasie w praktyce sądowej i doktrynie wynikły takie problemy co do możliwości rozwiązania umów najmu mieszkań kwaterunkowych lub służbowych wtedy, gdy najemca posiada własny dom mieszkalny. Zagadnienie to jest w rozmaity sposób regulowane w poszczególnych republikach radzieckich. Plenum Sądu Najwyższego ZSRR w postanowieniu z 17.IX.1960 r. wyjaśniło, że przy rozpoznawaniu spraw o eksmisję lokatorów posiadających własne (na prawie własności osobistej) domy sądy powinny mieć na uwadze, że eksmisja jest dopuszczalna, jeżeli domek ten położony jest w tym samym osiedlu oraz jeżeli nadaje się on do stałego zamieszkania.

Stopniowe zmniejszanie się udziału indywidualnego budownictwa w ogólnej masie budowanych w ZSRR mieszkań nie oznacza likwidacji prawa osobistej własności domu mieszkalnego i dlatego — konkluduje autor — jest w pełni uzasadnione umieszczenie w projekcie Podstaw ustawodawstwa cywilnego ZSRR i Republik Związkowych artykułu 23, dotyczącego prawa osobistej własności obywateli domu lub mieszkania.

Reforma jugosłowiańskiego kodeksu karnego

Na powyższy temat V. Bayer, prof. uniwersytetu w Zagrzebiu, opublikował artykuł w nrze 2 (kwiecień-czerwiec) „Revue de science criminelle et de droit penal comparé”.

Ustawą z 2.VII.1959 r. zmienione zostały w szerokim zakresie przepisy jugosłowiańskiego k.k., datującego się z 1951 r. Reforma weszła w życie z dniem 1.I.1960 r. Ustawa dokonała m.i. poważnych modyfikacji w systemie sankcji karnych: zreformowała system kar, ustanowiła nową sankcję (tzw. „ostrzeżenie sądowe”), jako też wprowadziła szereg zmian w przepisach dotyczących środków zabezpieczających.

Zarazem ustawa zniósła 2 rodzaje kar: „ograniczenie praw cywilnych” i „zakaz wykonywania określonego zawodu”. Jednakże stanowi ona, że przepisy szczególnie mogą przewidywać, iż skazanie za określone przestępstwo lub też wymierzenie określonej kary pociąga za sobą następujące konsekwencje prawne:

- 1) niedopuszczalność wykonywania funkcji wyborczych do organów państwowych, społecznych i ekonomicznych;
- 2) rozwiązanie stosunku służbowego lub stosunku pracy albo zakaz wykonywania określonego zawodu;
- 3) utratę stopnia (rang);
- 4) zakaz przystępowania do wykonywania określonej pracy lub zawodu.

Ponadto nowela dodała 4 nowe rodzaje środków zabezpieczających (do 3 już istniejących, tj. umieszczenia w zakładzie opiekuńczym lub leczniczym, konfiskaty przedmiotów pozostających w wyraźnym powiązaniu z przestępstwem i wydalenia z terytorium Jugosławii): 1) przymusowe leczenie alkoholików i narkomanów, 2) zakaz wykonywania określonego zawodu, 3) cofnięcie prawa jazdy, 4) przepadek korzyści majątkowej uzyskanej z przestępstwa.

W odróżnieniu od poprzedniej kary, tj. zakazu wykonywania określonego zawodu, który mógł być czasowy lub trwały, nowo wprowadzony środek zabezpie-

czający może być tylko czasowy, mianowicie może być zarządzony na okres od 1 do 10 lat.

Kodeks karny w nowym brzmieniu nie zawiera definicji pojęcia recydywy, stanowiąc jedynie, że przy ustalaniu wymiaru kary sąd bierze w szczególności pod uwagę fakt, czy oskarżony był już karany w przeszłości, czy poprzednie przestępstwo jest tej samej natury co nowe, czy oba przestępstwa zostały popełnione z tych samych pobudek oraz ile czasu upłynęło od poprzedniego skazania lub po odbyciu bądź darowaniu kary. Kodeks nie mówi nic o tym, jakie konsekwencje powinien sąd wyciągnąć z faktu ustalenia recydywy, nie definiuje zatem żadnej określonej polityki w stosunku do recydywistów, pozostawiając sądowi troskę o ustalenie takiej polityki (w przeciwieństwie do obowiązującego poprzednio przepisu, w myśl którego sędzia był obowiązany wziąć pod uwagę recydywę jako okoliczność obciążającą). Natomiast wprowadzone zostały nowe postanowienia dotyczące wypadków tzw. multirecydywy, w razie stwierdzenia której sąd może orzec karę ostrzejszą od przewidzianej w ustawie.

Jugosłowiański k.k. w art. 4 ust. 2 stanowi, że jeżeli sąd dojdzie do wniosku, iż czyn zawierający w sobie elementy przestępstwa określone w ustawie, z powodu nikomej wagi i znaczenia lub braku szkodliwych skutków, stanowi znikome niebezpieczeństwo społeczne, to może uznać ten czyn za niekaralny. Nowela wprowadziła nadto jeszcze jedną możliwość w tym przedmiocie: gdy chodzi mianowicie o lekkie przestępstwa, to sąd zamiast kary może orzec „ostrzeżenie sądowe” w warunkach przewidzianych przez prawo. Ostrzeżenie takie nie jest orzekane w formie wyroku, lecz w postaci postanowienia, które ogranicza się do udzielenia ostrzeżenia sądowego za czyn będący przedmiotem oskarżenia. Kodeks wyraźnie stanowi, że ostrzeżenie sędziowskie nie powoduje żadnych ujemnych skutków prawnych dla oskarżonego, jednakże sąd może orzec w stosunku do oskarżonego pewne środki zabezpieczające.

Motywy urzędowe do projektu reformy z 1959 r. wskazują, że wprowadzenie tego nowego rodzaju sankcji ma na celu dalszą humanizację prawa karnego.

O przestępczości, na autostradach

Pisze o tym na łamach „Revue internationale de criminologie et de police technique” (nr 2 z kwietnia-czerwca 1961 r.) K. Händel.

W przestępczości popełnianej na autostradach poważną rolę odgrywają, zdaniem autora, autostopowicze, wśród których wyróżnić można następujące grupy:

- a) młodzi ludzie przemierzający kraj rodzinny lub zagraniczny sami lub grupami, którzy ze względów ekonomicznych lub po prostu w pogoni za przygodą pragną w ten sposób darmo odbywać dalekie podróże;
- b) osoby, które z konieczności (nagła potrzeba) lub również ze względów ekonomicznych pragną w ten sposób zaoszczędzić wydatki związane z podróżą do określonej miejscowości;
- c) tzw. wagabundzi, tj. młodzi, zdolni do pracy ludzie, ale odrzucający proponowane im zatrudnienie, wałęsający się bez celu po kraju (chwytają się co najwyżej jakiegoś chwilowego zajęcia); liczbę tych współczesnych nomadów ocenia się obecnie w NRF na ok. 350 000;
- d) prostytutki;
- e) zawodowi przestępcy.